

Herkes Yerini Alsın, Oyun Başlıyor!

1961 yılından beri her yıl 27 Mart'ta Dünya Tiyatro Günü'nü kutluyoruz. Bu nedenle bu sayımızda sizlere tiyatro hakkında bazı bilgiler vermek istedik. Şimdi tıpkı bir tiyatro seyircisi gibi arkanıza yaslanın ve yazımızı okumaya koyulun.

Tiyatronun ortaya çıkışı MÖ 5 ve 6. yüzyıllara, Eski Yunan Uygarlığı'nın var olduğu zamanlara dayanır.

Bu dönemlerde şenlikler yapılır, bu şenliklerde de gösteriler sergilenirdi. Bu şenliklerde sahne alan Thespis adlı şair, Eski Yunan kaynaklarına göre ilk oyuncu olarak kabul edilir. Thespis'in kostümlerini de taşıdığı yük arabasıyla yolculuk yaptığı ve farklı kentleri gezerek gösteriler sergilediği bilinir. Yani tıpkı gezici bir tiyatro gibi!

Tiyatro sözcüğünün Yunancada "seyir yeri" anlamında olan théatron sözcüğünden geldiği bilinmektedir. Bugünkü anlamıyla tiyatro; bir senaryo, olay ya da durumun sahnede oyuncular tarafından canlandırılarak seyirciye aktarılması anlamına gelir.

Ortaya çıkışının ardından, hem toplumlardaki okuryazarlığın artması hem de tiyatronun bir sosyalleşme aracı olarak görülmesi, tiyatronun hızla gelişmesini sağladı.

MÖ 600'lerde Atina'da bulunan bir tiyatronun resmi

Bir tiyatro oyununa ilk kez kaç yaşında gittiğinizi ve gittiğiniz oyunun adını hatırlıyorsanız buraya not alın.

.....
.....

Thespis, bir sanatçı tarafından yük arabasıyla birlikte bir gösteri sergilerken resmedilmiştir.

Tiyatronun pek çok türü ve her türün kendine özgü özellikleri var. Öncelikle müziksiz ve müzikli tiyatrolar olmak üzere iki gruba ayırmak mümkün. Müziksiz tiyatroların trajedi, dram ve komedi olmak üzere üç türü, müzikli tiyatrolarınsa opera, bale ve müzikal olmak üzere yine üç türü bulunur.

Komedi

Hem yaşamın hem de insanların gülünç yanlarının sergilenmesini amaçlayan bu tür, aynı zamanda izleyiciyi düşünmeye teşvik eder.

Dram

Trajedi ve komediyle ortak noktalar barındıran dram, yaşamı olduğu gibi yani hem komik hem de acıklı unsurlarıyla birlikte canlandırmayı amaçlar.

Trajedi

En eski tiyatro türü olan trajedi, konusunu tarihsel olaylardan alır. İzleyenlerde korku, heyecan ve acıklı duygular uyandırır.

Bale

Müzik eşliğinde sergilenen dans figürlerinden oluşan sözsüz bir tiyatro türüdür.

Opera

Sözlerinin büyük çoğunluğu şarkı olarak söylenen müzikli tiyatro eseridir. Bu türde kullanılan şarkılar genellikle klasik müzik eserlerinden oluşur ve müzisyenler tarafından seslendirilir.

Müzikal

İşlediği olayı ya da durumu müzik ve dans eşliğinde anlatan tiyatro türüdür. Müzikallerde kullanılan şarkılar genellikle farklı tarzlardaki popüler müzik eserlerinden oluşur ve oyuncular tarafından seslendirilir.

2019 yılında Londra'da sahnelenen Operadaki Hayalet adlı operadan bir fotoğraf

İlk defa 1933 yılında sahnelenen Lüküs Hayat adlı müzikalin Ankara Devlet Tiyatrosu tarafından sahnelendiği dönemden bir fotoğraf

2020 yılında Çekya'da sergilenen Fındıkkıran adlı bale eserinden bir fotoğraf

Tiyatro konusundaki geçmişimiz oldukça eskilere dayanır. İlk olarak 12. yüzyılda Selçuklularda taklit içeren oyunların oynandığı bilinmektedir. Osmanlı Devleti döneminde ortaya çıkan meddah, orta oyunu, Karagöz ve Hacivat oyunu gibi oyunlarsa Türk tiyatrosunun önemli türlerini oluşturur.

Topluluk önünde öyküler anlatan bir meddah

1839 yılında Tanzimat Fermanı'yla birlikte Türk tiyatrosu, Batı kültürünün etkisi altında eserler vermeye başlar. Bu dönemde ülkede pek çok tiyatro binası inşa edilir, oyuncular yetişir ve tiyatro eserleri yazılır.

Türk tiyatrosunun kurucularından olan Agop Vartovyan, önce İstanbul'da Gedikpaşa Tiyatrosunu, ardından da Tiyatro-i Osmani, yani Osmanlı Tiyatrosu adlı tiyatro topluluğunu kurar. Kendisi aynı zamanda Batı edebiyatından dilimize çevrilen eserlerin sahnelenmesini sağlamıştır.

Orta Oyunu

Kavuklu ve Pişekâr adlı iki ana karakteri barındıran, açık havada halkın önünde oynanan müzikli ve danslı bir tiyatro türüdür.

Meddah

Bir topluluk önünde taklit sanatına başvurarak öyküler anlatan kişiye verilen addır. Meddah, oyununu sergilerken farklı kostümler ve aksesuarlar kullanır.

Karagöz ve Hacivat Oyunu

Gölge oyununun bir türü olarak da bilinir. Genellikle deriden yapılmış kuklaya benzeyen figürlerin bir ışık kaynağı aracılığıyla perdeye yansıtılmasıyla kurgulanır. Bu oyun; müzik, tekerlemeler ve mizah öğeleri içerir. Bu oyunu oynatan kişiye hayalî adı verilir.

Karagöz ve Hacivat oyunundan bir sahne

İbrahim Şinasi'nin Şair Evlenmesi adlı eseri ülkemizdeki Batı tarzında yazılan ilk tiyatro oyunudur.

Ülkemizde sahnelenen ilk tiyatro oyunu Namık Kemal'in Vatan Yahut Silistre adlı eseridir.

20. yüzyıla geldiğimizdeyse cumhuriyetin ilanıyla tiyatroya verilen önem daha da artar ve konservatuvarlar kurulur. Bu dönemde çocuk tiyatroları da kurulur. Çeşitli kentlerde perdelerini açan Devlet Tiyatroları oyuncularını ülkemizin farklı kentlerine turneler düzenlemeye başlar. Yüzyılın ikinci yarısından itibaren de özel tiyatroların sayılarında artış yaşanır. Pek çok amatör tiyatro topluluğu da gösteriler sergilemeye başlar.

1914'te ülkemizin ilk konservatuvarı olan Dârülbendî kurulur. Dârülbendî, günümüzde İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatroları adıyla bilinir ve İstanbul'un pek çok semtinde oyunlar sergileyen bir tiyatro topluluğudur.

Sivas Devlet Tiyatrosu tarafından sahnelenen Bremen Mızıkacıları oyunundan bir fotoğraf

Afife Ale

1920 yılında Yamalar adlı oyunla sahneye çıkan Afife Ale, ilk Türk kadın tiyatro oyuncusudur.

Sizin izlemekten en keyif aldığınız tiyatro oyunun adı ne? Buraya not alın!

COVID-19 salgınının yayılımının en aza indirilmesi amacıyla farklı türlerdeki pek çok tiyatro oyunu internet aracılığıyla yayınlanıyor. Siz de bu oyunları izlemek isterseniz Kültür ve Turizm Bakanlığının YouTube hesabına göz atmanız yeterli.

